

**Comentarii
despre Mircea Eliade - de Teodor VÂRGOLICI**

Reintegrarea lui Mircea Eliade în patrimoniul valorilor fundamentale ale literaturii și culturii române se datorește, în mare măsură, lui Mircea Handoca. Timp de peste trei decenii, printr-o muncă asiduă, depusă cu pasiune, competență și chiar cu sacrificii materiale, Mircea Handoca a îmbogățit cunoașterea vieții și operei lui Mircea Eliade pe multiple coordonate, cu ample reconstituiri biografice, cu elaborarea unei vaste bibliografii, cu scoaterea la lumină a unor impunătoare culegeri de documente, de scrisori emise și primite, preocupându-se constant, cu fericite rezultate, de editare nu numai a operelor antume, ci și a celor rămase inedite.

Totodată, Mircea Handoca a adus numeroase rectificări, precizări și completări impuse de parcurgerea atentă și obiectivă a diverselor comentarii ale unor autori români și străini. Edificator este și recentul său volum Noi glose despre Mircea Eliade, apărut la Editura Roza Vânturilor. Pe bună dreptate, Mircea Handoca observă că în cartea L'oubli du fascisme de Alexandra Laignel-Lavastine, publicată la Paris, în 2002, "falsul, inducerea în eroare a cititorului neavizat, greșeli de date, confuzii de persoane, citate trunchiate te întâmpină la tot pasul". Autoarea atacă pe Mircea Eliade, Emil Cioran și Eugen Ionescu, dar și pe alți scriitori români de înalt prestigiu, neezitând să-l considere pe Eminescu un "huligan avant la lettre". Despre Mircea Eliade face afirmații aberante. De pildă, dedicația sa pe volumul cu piesa Iphigenia: "Doi dintre cei mai buni prieteni - Acterian și Mihail Sebastian - nu mai sunt printre noi. Închin lor acest text, pe care l-am iubit împreună în amurgul tinereții noastre", este considerată de Alexandra Laignel-Lavastine ca o "culme a indelicatetei și perversității", pentru că a alăturat pe cei doi scriitori. Cu probe convingătoare, Mircea Handoca respinge acuzațiile că Mircea Eliade ar fi fost înregimentat în mișcarea legionară. Adevărul este că a scris câteva articole cu reflecții apropiate de ideologia legionară, dar n-a fost niciodată integrat în Garda de fier. Acuzațiile formulate de Alexandra Laignel-Lavastine se bazează pe informațiile false debitate de o altă autoare, Adriana Berger, fosta secretară particulară a lui Mircea Eliade, după moartea căruia i-a devenit o vehementă detractoare, prin articolul Fascism și religie în România, publicat în 1989, care s-ar fi bazat pe cercetarea dosarelor de la Ministerul de Externe al Marii Britanii. Mircea Handoca arată că acuzațiile Adrianei Berger, au fost reprobate și de profesorul american Bryan Rennie, care a investigat din nou acele dosare, scriind în studiul Cariera diplomatică a lui Mircea Eliade, din 1992: "Convingerea că Eliade a fost închis în Anglia datorită activităților sale politice desfășurate în cadrul

Gărzii de Fier și în Germania nazistă este nefondată."

Mircea Handoca discută și cartea lui Florin Țurcanu, Mircea Eliade, le prisonnier de l'histoire, apărută la Paris, în 2003, subliniind că meritul ei esențial constă în faptul că se bazează pe cercetarea arhivelor SRI și ale Ministerului de Externe din România, ca și pe fonduri speciale din Anglia, Franța, Germania și Portugalia, explorând pentru prima dată documentele și scrisorile aflate în Biblioteca Universității din Chicago. În această carte, bine apreciată, în general, Mircea Handoca descoperă însă și unele lacune. De pildă, autorul ignoră ediția în două volume de Scrieri literare, morale și politice ale lui B. P. Hasdeu, din 1937, de mare însemnătate pentru epoca în care au apărut. În opinia lui Mircea Handoca, Florin Țurcanu a minimalizat munca de redactor-șef a lui Mircea Eliade la Enciclopedia religiilor, constând în "citirea, controlul și corectarea articolelor enciclopediei și... Ț. Bilunar, în ultimii doi ani de viață primea aproape o sută de articole, cărora trebuia să le dea bunul de tipar. Eliade a alcătuit planul inițial al lucrării, a propus (în linii mari) sumarul, a stabilit colaboratorii principali și a fost consultat permanent asupra diferitelor articole de bază." De asemenea, Mircea Handoca respinge afirmația lui Florin Țurcanu potrivit căreia Mircea Eliade ar fi avut relații cu "vechiul său șef direct în Garda de Fier, Radu Gyr." Fiind temeinic documentat, Mircea Handoca scrie: "Nici un cuvânt din corespondența dintre Radu Gyr și Mircea Eliade nu conține cea mai mică aluzie la aceasta."

Cu deplin teamei, Mircea Handoca apreciază elogios monografia, de peste 1400 de pagini, Rădăcinile românești ale lui Mircea Eliade. 1907-1945, elaborată de Mac Linscott Ricketts, fost student și doctorand al profesorului și savantului român la Universitatea din Chicago, monografie apărută în 1988, în America, și tradusă în limba română în 2004. Este "cea dintâi și în același timp cea mai completă biografie despre prima jumătate a vieții scriitorului și savantului, de o bogăție informațională și interpretativă ieșită din comun."

Teodor VÂRGOLICI